

BATA JÁNOS

LEVÉLFÉLE
VÁRI FÁBIÁN LÁSZLÓNAK

Lerogyva ama halomra, ott, Fehérvárott¹, vajon most Gyóni Géza miről álmodik? Bronz teste minden bizonytalansággal hangtalanan vacog, mint azé a másik szerencsétlené, akinek szétroncsolt tetemét a kenyérszelet-haza térképével takarták le egy vasúti megálló várótermében...

Hangtalanan vacog, mert most december van, annak is a legvége. Valójában egy ezredvégen is jóval túl vagyunk már, a harmadik ezred pitvarában, amely nem hozott számunkra sem megnyugvást, sem tisztánlátást. Az év majd szokás szerint átfordul egy következőbe, a tölgyek és a fenyők pedig továbbra is némán, mozdulatlanul állnak a horgosi kálvária körül. A tölgyek félkörben, a szürke égbe meredező ágaikkal és vaskos törzseikkel óvják, mintegy beborítják a kökeresztben árválkodó Krisztust. Testükből palástot borítanak a mezítelen testre, és ennek a palásznak a melegéből jut a két latornak is. A stációk kötetőjén hó, a kálvária földjében giliszták és vakondok járnak, és cserebogarak álmodják tovább a nyár végén kezdődött álmukat. Az udvaromban álló fenyők, az egykori karácsonyfák, fölül emelkedvén a téglafalon, egyszerre figyelik a kökereszteket és engemet.

Hát, így vagyunk, testvérem a kirekesztettségben. Vagyunk, és kissé szomorkodunk. Mert mi megint kimaradtunk. Úgy, mint egykoron *a szemfényvesztő doni hómezőkön²* Elek bátyád és Jóska bátyám valahogy lemaradt a hazafelé tartók közül. Nem pontos a szó: nem le-, hanem elmaradtak ők. És velük együtt elmaradtak az évek, amelyeket az itthoniak a várakozásban töltöttek. Az örökös várakozásban, hogy egyszer csak hazajönnek, tíz év, húsz, vagy akár harminc év után, de mégis megérkeznek. Szőrösen-szakállalasan, csontsoványan, a vállukon a köpenyük, amelyen itt-ott a golyó ütötte és a moly rágta lyukak, a tarisznyájukból pedig előkerül a háborús szuvenír: a konzervdobozból összefabrikált ágyú, a csajka, a fakanál, és szinte hihetetlen: egy átlótt légelhárító lövedék hüvelye... De ők nem jöttek – és nem megyünk mi sem oda, ahol akár cukrászdát is nyithatnánk, mondjuk

¹ Hivatkozás VFL *Szoborbeszéd* c. versére

² Hivatkozás VFL *Rekviem korahalott nagybátyáért* c. versére

Bécsben... Ünénk a cukrászda teraszán, jófajta kávékat szürcsölgetnénk, miközben inasaink a sokféle úri népet szolgálnák! Nagy idők nagy tanúira emlékeztén csak török kávé innánk, meg azért néha bort is.

De mi nem megyünk sehova. Maradunk ott, ahol voltunk, ahol vagyunk ide s tova tíz évtizede. Mert voltak, akik ezt akarták. Mert voltak, akik ezt így akarták. Maradunk a kirekesztettségben, mert Európa, a céda így akarja. Mert ezt akarják bódultságukban a festett cafkák, a nyegle szépfiúk, azok, akik oly bátrak, hogy bátorságukban felgyűjtják a szegedi dóm előtt a szalmabetlehemet, szétverik a Mária-szobor fejét, leköpi a Kossuth-szobrot és ledöntik a sírkeresztet. Bátrak ők, nagyon bátrak!

Felétek úgy húsz esztendeje a Tisza *jégei zajlottak egymást tiporva*³, méteres hullámokat vetve öntött el mindent a tajtékozó víz, fölöttünk meg, s most már fölöttetek is – *a légző ólomvércsékkel volt és lett tele*⁴. Ebben a szürkülő félhomályban próbáljuk feledni a rianó jégtáblákat és a vijjogó vércsékét. Felednénk, de nem lehet, mert felnőtt ember nem feledhet. Csak emlékezik, és emlékeztet. Akkor is, ha tudja, mint a hajdan volt proféták és bölcsek, a szava most a hófödte mezőkbe kiállt.

... És tudja azt is, hogy feje és a kőszürke ég fölött ott a Tejút és a Göncöl hét csillaga, amely mögött ma is ott strázsál Gyóni Géza, ama szekér *parádés kocsis*a. Valaha fontos volt a kocsis külső megjelenése, ma azonban, a bakra ülvén, amikor mostanság gyorsröptű HIMARSOK és KINDZSÁLOK száguldoznak az égi utakon, kocsisunknak eggyé kell válni a lovaival, mint ahogyan azt pusztai őseink tették, hogy azok az ő szemével lássanak, s az előttünk álló esztendőben az ő eszével és lelkével találják meg a háborúban a béke szenvedéssel kikövezett útjait.

Horgos, 2007 – 2023. december 31.

³ Lásd: *Szoborbeszéd*

⁴ Ugyanaz